

YHTEISKUNTAOPIN KOE 27.9.2013   HYVÄN VASTAUKSEN PIIRTEITÄ

Alla oleva vastausten piirteiden ja sisältöjen luonnehdinta ei sido ylioppilastutkintolautakunnan arvostelua. Lopullisessa arvostelussa käytettävistä kriteereistä päättää tutkintotoimikunta.

Yhteiskuntaopin kokeessa keskeisiä arvioinnin kohteita ovat kokelaan oppiaineen oppimäärän asiasisällön tuntemus sekä keskeisten yhteiskuntatiedollisten käsitteiden asianmukainen ja täsmällinen käyttö. Arvioinnin kohteena on myös kokelaan kyky tulkita ja arvioida kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä kuvaavaa informaatiota, tehdä siitä päätelmiä sekä vertailla yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevia tulkintoja ja ottaa niihin perustellusti kantaa. Moniosaisissa tehtävissä eri osien maksimipistemäärät voidaan ilmoittaa tehtävänannon yhteydessä, mutta vastaus arvioidaan kuitenkin kokonaisuutena.

Tehtävä 1

Vastauksessa esitetään lain valmistelu, perustuslain ja tavallisen lain säätämisyhteistyö. Tarkastelu ulottuu lain valmistelusta hallituksen esitykseen, eduskuntakäsittelyyn, presidentin vahvistamiseen, lain julkaisemiseen ja voimaantuloon. Vastauksessa tarkastellaan valtioneuvoston, eduskunnan ja tasavallan presidentin mahdollisuuksia vaikuttaa lain säätämiseen. Liittyminen Euroopan unionin jäseneksi velvoittaa noudattamaan unionin lainsäädäntöohjeita ja direktiivejä. Unionin säätämät asetukset, jotka rinnastetaan kotimaisiin lakeihin, tulevat voimaan sellaisinaan.

Tehtävä 2

Vastauksessa tarkastellaan ja havainnollistetaan monipuolisesti ja riittävän kattavasti esimerkein, miten ja missä yhteyksissä mainitut vastakkaisuudet ovat tulleet esiin puolueissa ja niiden välillä. Vastauksessa ymmärretään tekstissä esiintyvien käsitteiden vasemmisto, oikeisto, liberalismi jne. sisältö ja käsitteiden yhteys käytännön politiikan ilmiöihin. Vastakkaisuuksia tarkasteltaessa tulee esiin myös aste-eroja niiden jyrkkyydessä. Vastaus ei ole yksityiskohtien luettelo, vaan se esittää myös yleisiä ja kokoavia huomioita aiheestaan.

Tehtävä 3

Vastaus tarkastelee tulonsiirtojen vaikutuksia kaikkien kolmen eri tahon kannalta. Vastauksessa eritellään kotitalouksien tulonsiirroista mainituille tahoille aiheutuvia kustannuksia ja toisaalta niille koituvia hyötyjä, ja tässä tarkastelussa tulee esiin, että tulonsiirroilla on sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia kyseisten tahojen kannalta. Vastauksessa voidaan käsitellä tulonsiirtojen taloudellisten vaikutusten lisäksi niiden laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Vastauksessa ymmärretään käsite tulonsiirrot oikein.

Tehtävä 4

Taseiden ero tulee esiin vastauksessa oikein. Taseiden kehitykseen Suomessa vaikuttavia tekijöitä tarkastellaan sekä Suomen kansantalouden että maailmantalouden kannalta ja kiinnitetään huomiota siihen, että Suomen mahdollisuudet kansantaloutena ja valtiona vaikuttaa kyseisiin taseisiin ovat joiltain osin paremmat ja joiltain osin rajatummat. Vastauksessa tulee esiin vaihtotaseen kytkentä kansantalouden velan muutokseen. Tarkastelun tueksi esitetään tietoja Suomen ulkomaankaupasta tai muusta taloudellisesta vaihdosta ulkomaiden kanssa.

Tehtävä 5

Avoliiton, avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen lainsäädännöllinen perusta selostetaan ja niiden eroja vertaillaan. Vastauksessa tarkastellaan liiton solmimista, puolisojen keskinäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia, omaisuussuhteita, lasten asemaa ja liiton päättymistä (ero tai kuolema). Vastaus käyttää oikeudellisia käsitteitä oikein ja vertailee eri liittoja monipuolisesti.

Tehtävä 6

Jokamiehen oikeudet takaavat oikeuden liikkua vapaasti luonnossa paitsi ei toisen pihapiirissä. Hämäläinen ei voi estää leiriytymistä järven rannalle; kieltotaulu ja aita eivät vaikuta asiaan. Leiriläisillä on oikeus poimia marjoja, myös myyntiin. Viehekalastus on luvanvaraista. Moottoriajoneuvolla liikkuminen maastossa sekä avotulen teko on kielletty ilman maanomistajan lupaa.

Tehtävä 7

EU:n aluepolitiikka rahoitetaan EU:n budjetista, ja se on yksi merkittävimpiä unionin rahoituskohteita. Aluepolitiikalla pyritään kaventamaan unionin sisäisiä alueiden välisiä tuloeroja ja edistämään yhteisön tasapainoista kehitystä. Vastauksessa selostetaan unionin aluepolitiikan välineitä, joita ovat esim. rakennerahastot, koheesiorahasto, Euroopan unionin solidaarisuusrahasto sekä Euroopan investointipankin myöntämä rahoitus. Alueiden ääni kuuluu unionissa alueiden komitean kautta, joka edustaa unionin alue- ja paikallisyhteisöjä ja jota unionin toimielinten on kuultava ennen alueisiin vaikuttavia päätöksiä.

Tehtävä 8

Merkel ja Cameron näkevät monikulttuurisuuspolitiikan epäonnistuneen Euroopassa. Alexander puolestaan katsoo eurooppalaisen identiteetin liian ahtaan tulkinnan sulkevan ei-kristityt ja ei-länsimaiset eurooppalaisten yhteiskuntien ulkopuolelle. Merkel puhuu vierastyöläisistä, joiden pitkään katsottiin palaavan kotimaihinsa, Alexander viittaa pysyvään maahanmuuttajaväestöön. Cameron puhuu eurooppalaisista arvoista, jotka maahanmuuttajien tulisi omaksua. Alexander puolestaan näkee, että eurooppalaisten olisi muututtava arvopuustaltaan universaalimmiksi, jotta välttyttäisiin konflikteilta.

Tehtävä +9

Vastauksessa tuodaan esiin keskeiset muutokset eri väestöryhmien työllisyyskehityksessä kyseisenä aikana yhdenmukaisesti kuvioiden antaman tiedon kanssa. Työllisyysasteen muutosten jyrkkyyden eroja ja muutosten eritahtisuutta miesten ja naisten välillä sekä eri ikäryhmien välillä selitetään sen kannalta, millä toimialoilla ja millaisissa työmarkkina-asemissa eri väestöryhmät tyypillisesti ovat ja miksi rakennemuutokset ja suhdannevaihtelut siksi heijastuvat niihin eri tavoilla. Selityksen tueksi esitetään tietoja Suomen talouden kehityksestä kyseisenä ajanjaksona. Valtion toimia työllisyyden edistämiseksi tarkastellaan monipuolisesti sekä talous- että yleisen yhteiskuntapolitiikan (koulutus-, alue- ym. politiikka) kannalta ja esimerkkejä antaen.

Tehtävä +10

Vastauksessa tarkastellaan kansantalouksien velkarasitusta ja eritellään taulukon sisältämiä keskeisiä tietoja, joista käy ilmi kansantalouden velan kokonaisuus sekä velan sisäisen koostumuksen erot eri kansantalouksien välillä. Esimerkiksi Kreikassa huomattava osuus velasta on valtion velkaa, kun taas Espanjassa yritykset ja kotitaloudet ovat velkaantuneet eniten. Saksassa velkaantuminen jakautuu muita tasaisemmin kansantalouden eri osien välillä, mutta rahoituslaitoksilla on valtiota enemmän velkaa. Kokelas yhdistää sitaateissa esitellyt näkemykset taulukon tietojen kanssa, kiinnittäen huomiota mm. Saksan pankkien velkoihin ja toisaalta siihen, että eri maiden tilanteet vaihtelevat. Vastauksessa selostetaan keskeisiä velkakriisin ratkaisuja. Näitä ovat mm. Euroopan keskuspankin toimenpiteet, kriisimaiden saamat tukipaketit, julkisen sektorin säästötoimenpiteet jäsenmaissa, komission lisääntyneet valtuudet jäsenmaiden valtionbudjettien valvontaan ja alijäämien hillitsemiseksi sekä EU:n jäsenmaiden laatima sopimus ylivelkaantumisen estämiseksi.